

הקשר שבין תושב"כ לתושב"ע

1. ספרא בחוקותי פרשה ב

"אלה החוקים והמשפטים והתורות". "החוקים" - אילו המדרשות, "והמשפטים" - אילו הדינים, "והתורות" - מלמד ששתי תורות ניתנו להם לישראל אחד בכתב ואחד בעל פה, (אמר ר"ע וכי שתי תורות היו להם לישראל והלא תורות הרבה ניתנו להם לישראל, זאת תורת העולה, זאת תורת המנחה, זאת תורת האשם, זאת תורת זבח השלמים זאת התורה אדם כי ימות באהל, אשר נתן ה' בינו ובין בני ישראל זכה משה לעשות שליח בין ישראל לאביהם שבשמים, בהר סיני ביד משה) מלמד שניתנה התורה הלכותיה ודקדוקיה ופירושה ע"י משה מסיני.

2. שמות רבה (וילנא) פרשה מא

וכי כל התורה למד משה כתיב בתורה (איוב יא): "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" ולארבעים יום למדה משה? אלא כללים למדהו הקב"ה למשה. (הוי ככלותו לדבר אתו).

3. י' אלבו, ספר העקרים מאמר ג, פרק כג.

לפי שאי-אפשר שתהיה תורת ה' יתברך שלמה באופן שתספיק בכל הזמנים שהפרטים המתחדשים תמיד בענייני אנשים, במשפטים והדברים הנפעלים הם רבים מאד משיכללם ספר, על-כן נתנו למשה בסיני על פה דרכים כוללים נרמזו בתורה בקצרה כדי שעל ידם יוציאו החכמים שבכל דור ודור הפרטים המתחדשים.

4. ספר הכוזרי מאמר ג אות לה

. . . מה שיתיר החי לאכול, ומה ענין הזביחה, ושמה היא נחירה או הרג כאשר יזדמן. . . והייתי רוצה שיתן לי גבול "אל יצא איש ממקומו ביום השבת" (שמות ט"ז, כ"ט) - אם הוא ביתו או חצרו או רשותו, אם יהיו לו חצרים רבים, או מבואו, או שכונתו, או מדינתו, או מגרש עירו, אחר שתיבת "מקום" סובלת זה ויותר מזה. והייתי רוצה שיראה לי גדר המלאכה האסורה בשבת, ומה הוא המונע מהקולמוס והקסת להגיה התורה, והמתיר לו לטלטל הספר הגדול והשלחן ושאר המאכלים וסעודת האורחים, ולטרוח בכל מה שיטרח האדם לאורחיו, והם במנוחה והוא ביגיעה, ויותר מזה עבדיו ונשיו, וכבר נאמר (דברים ה' ט"ו): "למען ינוח עבדך ואמתך כמוך".

תושב"כ ותושב"ע ותלותם זו בזו.

5. שמות פרק כג

1. ושש שנים תזרע את ארצך
2. ואספת את תבואתה:
3. והשביעת תשמטנה ונטשתה
4. ואכלו אביני עמך
5. ויתרם תאכל חית השדה
6. כן תעשה לכרמך לזיתך:

-

6. ויקרא פרק כה

וידבר ידוד אל משה בהר סיני לאמר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה':

1. שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך 2. ואספת את תבואתה:
 3. ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה', שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר: את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ:
 4. והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולתושבך הגרים עמך:
 5. ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכל:
- (ח) וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:
- (ט) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם:
- (י) וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל ישיבה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשב:
- (יא) יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את ספיחיה ולא תבצרו את נזריה:

7. דברים פרק כד

- (א) כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה **ערות דבר** וכתב לה **ספר כריתת** ונתן בידה ושלחה מביתו:
- (ב) ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר:
- (ג) ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה:
- (ד) לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר הטמאה כי תועבה הוא לפני ידוד ולא תחטיא את הארץ אשר ידוד אלהיך נתן לך נחלה: ס

8. "לא תעשה כל מלאכה" "וביום השביעי תשבת." "ושמרתם את השבת." "בחריש ובקציר תשבת." "לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת" "וימצאו איש מקשש עצים ביום השבת" "אל יצא איש ממקומו ביום השבת"

9. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת כי תשא סימן לד

. . . א"ר יהודה בר שלום כשאמר הקב"ה למשה "כתב לך" בקש משה שתהא המשנה בכתב ולפי שצפה הקב"ה שאומות העולם עתידין לתרגם את התורה ולהיות קוראין בה יונת וזהם אומרים אנו ישראל (ועד עכשיו המאזנים מעויין [ס"א מצויין]) אמר להם הקב"ה לעכו"ם אתם אומרים שאתם בני איני יודע אלא מי שמסטורין שלי אצלו הם בני ואיזו היא זו המשנה שנתנה על פה. . .

10. שמות רבה (וילנא) פרשה מז

מאחר שלמדה מפי הקב"ה אמר לו למדה לישראל, אמר לפניו רבש"ע אכתוב אותה להם, אמר לו איני מבקש ליתנה להם בכתב, מפני שגלוי לפני שעובדי כוכבים עתידים לשלוט בהם וליטול אותה מהם ויהיו בזוים בעובדי כוכבים אלא המקרא אני נותן להם במכתב, והמשנה והתלמוד והאגדה אני נותן להם על פה, שאם יבואו עובדי כוכבים וישתעבדו בהם יהיו מובדלים מהם,

חמשת חלקי תושב"ע

11. הקדמה למשנה עם פירוש רמב"ם, מהדורת קאפח, סדר זרעים, עמ' יא-יב.

נמצא לפי הכללים שהקדמנו שכל הדינים הקבועים בתורה נחלקים לחמשה חלקים

החלק הראשון, הפירושים המקובלים ממשנה **שיש להם רמז בכתוב** או שאפשר ללמדם באחת המידות, **וזה אין בו מחלוקת כלל**, אלא כל זמן שיאמר אדם קבלתי כך וכך, מסתלק כל ויכוח.

החלק השני, הם הדינים שבהם אמרו שהם הלכה למשה מסיני, **ואין עליהם ראיה** כמו שאמרנו **וגם זה ממה שאין בו מחלוקת.**

החלק השלישי, הם הדינים **שנלמדו באחת המידות ובהם נופלת מחלוקת** כמו שאמרנו, ונפסק בהם הדין כדעת הרוב לפי הכללים שהקדמנו. . . ולא תיפול מחלוקת ומשא ומתן אלא בכל מה שלא שמענו בו קבלה.

והחלק הרביעי הם הדינים **שקבעום הנביאים והחכמים** שבכל דור ודור על דרך הגדר והסייג לתורה. . . והם שקוראים אותם חז"ל גזרות. וגם בהם יש שתהיה מחלוקת. . .

והחלק החמישי הם הדינים שנעשו בדרך העיון להסדרת העניינים שבין בני אדם, דבר שאין בו הוספה על דברי תורה ולא גרעון, או בעניינים שהם מפני תקון העולם בענייני הדת, והם שקוראים אותם חכמים **תקנות ומנהגות**. ואסור לעבור עליהם בשום פנים. הואיל **והסכימה עליהם כל האומה**.

12. רמב"ם, הלכות ממרים, פרק א, הלכה ב.

אחד דברים שלמדו אותן מפי השמועה והם תורה שבעל פה, ואחד דברים שלמדום מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא, ואחד דברים שעשאו סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות

'דאורייתא' ו'דרבנן'.

13. תוספתא מסכת עדויות (צוקרמאנדל) פרק א הלכה ה

ר' יהושע בן קרחה אומר: דבר מדברי תורה הולכין אחר המחמיר מדברי סופרים הולכין אחר המיקל:

14. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ז עמוד א

ר' יהושע בן קרחה אומר: בשל תורה הלך אחר המחמיר, בשל סופרים הלך אחר המיקל. א"ר יוסף: הלכתא כרבי יהושע בן קרחה.

ההלכה הקדומה

15. שבת – ספר המקבים:

הזוגות

16. משנה מסכת חגיגה פרק ב משנה ב

יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך **יוסי בן יוחנן** אומר לסמוך
יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך **ניתאי הארכלי** אומר לסמוך
יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך **שמעון בן שטח** אומר לסמוך
שמעיה אומר לסמוך **אבטליון** אומר שלא לסמוך
הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם נכנס **שמאי** שמאי אומר שלא לסמוך הלל אומר לסמוך
הראשונים היו נשיאים ושניים להם אב בית דין:

17. תלמוד בבלי מסכת שבת דף יד עמוד ב

יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה, וגזר טומאה על כלי מתכות. שמאי והלל גזרו טומאה על הידים.

18. תוספתא, מכשירין ג, ד (משמו של יהושע בן פרחיה)

חיטים הבאות מאלכסנדריה טמאו מפני אנטליא שלהן אמרו חכמים אם כן יהיו טמאות ליהושע בן פרחיה וטהורות לכל ישראל.

הלל ושמאי

דרשות הלל -

19. פסחים קטו א

" . . אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת-אחת ואוכלן, שנאמר "על מצות ומרורים יאכלוהו".

20. תוספתא מסכת כתובות (ליברמן) פרק ד הלכה ט

"דרש הלל הזקן לשון הדיוט כשהיו בני אלכסנדריא מקדשין נשים אחר בא וחוטפה מן השוק ובא מעשה לפני חכמים בקשו לעשות בניהן ממזרין אמ' להם הלל הזקן הוציאו לי כתובת אמותיכם הוציאו לו וכתוב בה כשתכנסי לביתי תהוי לי לאנתו כדת משה וישראל."

תקנות הלל –

21. דברים טו ט

"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא"

22. משנה מסכת שביעית פרק י משנה ג-ד

"פרוזבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' התקין הלל לפרוזבול. זהו גופו של פרוזבול: "מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כ"ז שארצה". והדיינים חותמין למטה או העדים."

23. ויקרא פרק כה

ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו. ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביבל.

24. משנה מסכת ערכין פרק ט משנה ד

הגיע יום שנים עשר חדש ולא נגאל היה חלוט לו אחד הלוקח ואחד שניתן לו מתנה שנאמר לצמיתות בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש שיהא חלוט לו **התקין הלל הזקן** שיהא חולש את מעותיו בלשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס אימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו:

ההלכה הקדומה ובית שמאי

25. משנה מסכת סוכה פרק ב משנה ח

נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה וילדה כלתו של **שמאי** הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן:

26. תוספתא מסכת יומא (כפורים) (ליברמן) פרק ד הלכה ב

תינוקות סמוך לפרקן מחנכין אותן בפני שנה ובפני שנים בשביל שיהו רגילין במצות ר' עקיבא היה מפטיר בבית המדרש בשביל תינוקות שיאכילום אבותיהם **מעשה בשמאי הזקן** שלא רצה להאכל את בנו וגזרו עליו והאכילוהו בידו.

27. משנה מסכת מעשר שני פרק ב משנה ט

הפורט סלע של מעשר שני בירושלם בית שמאי אומרים כל הסלע מעות ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות הדנין לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ודינר מעות רבי עקיבא אומר שלשה דינרין כסף ורביעית מעות ר"ט אומר ארבע אספרי כסף שמאי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה:

28. בבלי קדושין מג. (שינויי גרסה ע"פ רב שמואל בן חופני גאון)

דתני האומר לשולחו צא הרוג את הנפש הוא חייב ושולחיו פטור. שמאי הזקן אומר משום חגי הנביא, אף שולחו חייב. . . .

29. מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק כ

(ח) זכור ושמור. . . שמאי הזקן אומר זכרה עד שלא תבוא ושמרה משתבוא. אמרו עליו על שמאי הזקן שלא היה זכרון שבת אז מתוך פיו לקח חפץ טוב אמר זה לשבת כלי חדש אומ' זה לשבת.

30. משנה מסכת שבת פרק י משנה ד

לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת... ואם יצא חייב חטאת. רבי אליעזר אומר: תכשיטין הן לו וחכמים אומרים: אינן אלא לגנאי, שנאמר: "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה..." (ישעיהו, ב).

31. משנה מסכת שבת פרק א משנה ו-ט

. . בית שמאי אומרים אין פורשין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס עובד כוכבים אלא כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן בית הלל מתירין עם השמש: אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס עובד כוכבים שלשה ימים קודם לשבת. . .

32. מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק כ (ט)

. . שבית שמאי אומ' ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך שתהא מלאכתך גמורה מערב שבת ובית הלל אומרים ששת ימים תעבד עושה אתה כל ששה ושאר מלאכתך היא נעשית מאיליה בשבת ועשית כל מלאכתך שתהא בשבת כמי שאין לו מלאכה.

33. תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד ב

תנו רבנן, בית שמאי אומרים: לא ימכור אדם חמצו לנכרי אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: כל זמן שמותר לאוכלו מותר למוכרו

34. תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק א הלכה ז

בראשונה היו אומ' אין מוכרין חמץ לנכרי ואין נותנין לו במתנה אלא כדי שיאכלנו עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא ר' עקיבא ולמד שמוכרין ונותנין מתנה אף בשעת הביעור אמ' ר' יוסה אילו דברי בית שמאי ואלו דברי בית הלל הכריע ר' עקיבא לסייע דברי בית הלל.

35. מסכת שבת דף יב תלמוד בבלי עמוד א

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבן שמעון בן גמליאל: אין משדכין את התינוקות לארס, ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות. ואין מנחמין אבלים, ואין מבקרין חולין בשבת, דברי בית שמאי, ובית הלל מתירין.

36. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף ל עמוד ב

דתניא, חנניה אומר: כל עצמן של בית שמאי לא היו מודים בעירוב, עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישיו לשם

37. משנה מסכת חגיגה פרק א משנה ב

בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף וחגיגה מעה כסף ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף:

מדרש התורה

38. משנה מסכת גיטין פרק ט משנה י

בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר

ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה הימנה שנאמר (שם) והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

39. דברים פרק כג

(יג) ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ:

(יד) ויתד תהיה לך על אֶזְנֵךְ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוץ וְחִפְרָתָהּ בָּהּ וּשְׁבַת וְכִסִּית אֶת צִאתְךָ:

(טו) כִּי יָדוּד אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בִּקְרֵב מִחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וּלְתֵת אִיבֶיךָ לַפְּנִיךָ וְהָיָה מִחֲנִיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא

יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דָּבָר וּשְׁבַת מֵאַחֲרֶיךָ:

40. ויקרא פרק ה

1) וּנִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וּשְׁמַעְהָ קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנִשְׂא עוֹנוֹ:

41. תוספתא מסכת שבועות (צוקרמאנדל) פרק ג הלכה ח

הוא עד הכשר לעדות

ושמעה להוציא את החרש

או ראה להוציא את הסומא

או ידע להוציא את השוטה

אם לא יגיד ונשא עונו להוציא את האילם. אילו דבר הראשונים ר' עקיבא אומ' ודרשת וחקרת

ושאלת היטיב וכי יש דורשין לחרשים ויש חוקרין לשוטים

סוגי המדרש - מה הוא עושה?

42. 'מבאר' - מכילתא דרבי ישמעל, נזיקין, א, מהדורת הורוויץ-רבין, עמ' 249.

ובשביעית, שביעית למכירה. אתה אומר שביעית למכירה, או אינו אלא שביעית לשנים, תלמוד

לומר שש שנים יעבוד, שביעית למכירה ולא שביעית לשנים.

43. 'הגיון' - דברים כב, כה-כז.

(כה) ואם בשדה ימצא האיש את הנער המארשה והחזיק בה האיש ושכב עמה ומת האיש אשר

שכב עמה לבדו: (כו) ולנער לא תעשה דבר אין לנער חטא מות כי כאשר יקום איש על רעהו

ורצחו נפש כן הדבר הזה: (כז) כי בשדה מצאה צעקה הנער המארשה ואין מושיע לה:

44. שמות פרק יב פסוק ו

והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין

הערבים:

45. מכילתא דרבי ישמעל, פסחא, ה, מהדורת הורוויץ-רבין, עמ' 17.

ושחטו אותו וכי כלן שוחטין אותו אלא לעשות שלוחו של אדם כמותו מכאן אמרו שלוחו של

אדם כמותו.

46. 'מקיש' (מפורש) - דברים פרק כב פסוק כו

ולנער לא תעשה דבר אין לנער חטא מות כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר

הזה:

47. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עד עמוד א

דתניא, רבי אומר +דברים כ"ב+ כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה, וכי מה למדנו מרוצח? מעתה, הרי זה בא ללמד ונמצא למד: מקיש רוצח לנערה המאורסה, מה נערה המאורסה - ניתן להצילו בנפשו, אף רוצח - ניתן להצילו בנפשו. ומקיש נערה המאורסה לרוצח, מה רוצח - יהרג ואל יעבור, אף נערה המאורסה - תהרג ואל תעבור,

48. 'מקיש' (סמוכין) - שמות פרק כב

(יז) מכשפה לא תחיה: (יח) כל שכב עם בהמה מות יומת:

49. מכילתא דרבי ישמעאל, נזיקין, יז, מהדורת הורוויץ-רבין, עמ' 309.

נאמר מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת, סמכו לו מה זה בסקילה אף זה בסקילה.

50. 'מצמצם' - ספרי דברים פסקא רמט

(ד) לא יבא עמני ומואבי בקהל ה', בזכרים הכתוב מדבר ולא בנקיבות, עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית דברי רבי יהודה וחכמים אומרים על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים מי דרכו לקדם אנשים ולא נשים.

51. שלוש-עשרה מידות שהתורה נדרשת בהן – איד? ספרא ברייתא דרבי ישמעאל פרשה

א

רבי ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת מקל וחומר, מגזרה שוה, מבנין אב מכתוב אחד, מבנין אב משני כתובים, מכלל ופרט מפרט וכלל, מכלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל. כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא, כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ליטעון טען אחר שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר, כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ליטעון טען אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל לידון בדבר חדש, אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירו הכתוב לכללו בפירוש, דבר הלמד מעניינו ודבר הלמד מסופו וכן שני כתובין המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

ר' עקיבא ור' ישמעאל

52. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כט עמוד ב

. . . אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות.

53. ספרי במדבר פסקא קיב

' . . הכרת תכרת הנפש ההיא. . .', הכרת בעוה"ז תכרת לעוה"ב דברי ר' עקיבא אמר לו ר' ישמעאל. . . דברה תורה כלשון בני אדם.

משנת ר' יהודה הנשיא

54. סדור הלכות בצורת 'משניות' - תוספתא מסכת עדויות (צוקרמאנדל) פרק א הלכה א

משנכנסו חכמים בכרם ביבנה אמרו עתידה שעה שיהא אדם מבקש דבר מדברי תורה ואינו מוציא מדברי סופרים ואינו מוצא. . . שלא יהא דבר מדברי תורה דומה לחבירו אמרו נתחיל מהליל ומשמאי שמאי אומ' מקב חלה והילל אומ' מקבים וחכמ' אומ'. . .

55. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק יח

למה רבי עקיבא דומה לפועל שנטל קופתו ויצא לחוץ מצא חטים מניח בה מצא שעורים מניח בה כוסמין מניח בה עדשים מניח בה כיון שנכנס לביתו מברר חטים בפני עצמן שעורים בפני עצמן פולין בפני עצמן עדשים בפני עצמן. כך עשה ר' עקיבא ועשה כל התורה טבעות טבעות.

56. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ב ה"א.

ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דר' ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר' עקיבא א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבא.

57. תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

אמר ריש לקיש: מאי דכתיב (ישעיהו לג) - 'והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת. . .'. אמונת - זה סדר זרעים, עתיך - זה סדר מועד, חסן - זה סדר נשים, ישועות - זה סדר נזיקין, חכמת - זה סדר קדשים, ודעת - זה סדר טהרות.

* חלוקת המשנה וסידורה.

סדר - מסכת - פרק - משנה/הלכה.

זרעים	מועד	נשים	נזיקין	קדשים	טהרות
ברכות	שבת	יבמות	בבא קמא	זבחים	כלים
פאה	עירובין	כתובות	בבא מציעא	מנחות	אוהלות
דמאי	פסחים	נדרים	בבא בתרא	חולין	נגעים
כלאיים	שקלים	נזיר	סנהדרין	בכורות	פרה
שביעית	יומא	סוטה	מכות	ערכין	טהרות
תרומות	סוכה	גיטין	שבועות	תמורה	מקוואות
מעשרות	ביצה	קידושין	עדויות	כריתות	נידה
מעשר שני	ראש השנה		עבודה זרה	מעילה	מכשירין
חלה	תענית		אבות	תמיד	זבים
ערלה	מגילה		הוריות	מידות	טבול יום
ביכורים	מועד קטן			קינים	ידיים
	חגיגה				עוקצין

58. משנה בבא-בתרא, פרק ב, א.

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת כובסין אלא אם כן הרחיק מכותל חבירו שלשה טפחים וסד בסיד מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים ומרחיקין את הרחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה:

59. משנה מסכת בבא בתרא פרק א, 1

אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה רבי יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חצאי קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה רבי עקיבא אומר בית רובע ולא את הטרקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה **זה הכלל כל שיחלק ושמיו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין** אימתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפילו בפחות מכאן יחלקו וכתבי הקודש אף על פי ששניהם רוצים לא יחלקו:

60. משנה מסכת קידושין פרק א, 1

נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה וזוקקין נכסים שאין להם אחריות את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן:

61. משנה מסכת ביכורים פרק ג, א

כיצד מפרישין הבכורים יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה אשכול שביכר רמון שביכר קושרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים ורבי שמעון אומר אף על פי כן חוזר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע: **א** כיצד מעלין את הבכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד ולנין ברחובה של עיר ולא היו נכנסין לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו: **ב** הקרובים מביאים התאנים והענבים והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים והשור הולך לפנייהם וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו החליל מכה לפנייהם עד שמגיעים קרוב לירושלם הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפנייהם ועטרו את בכוריהם הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפנייהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום: **ג** החליל מכה לפנייהם עד שמגיעין להר הבית הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה הגיע לעזרה ודברו הלויים בשיר ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי (תהלים ל): **ד**

62. משנה מסכת פסחים פרק ה, ה

הפסח נשחט בשלש כתות...נכנסה כת הראשונה נתמלאת העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו הריעו ותקעו הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם:

וְשַׁחַט יִשְׂרָאֵל וּקְבַל הַכֶּהֶן נוֹתְנוּ לַחֲבִירוֹ וְחִבְרִירוֹ לַחֲבִירוֹ וּמִקְבַּל אֶת הַמִּלָּא וּמִחֲזִיר אֶת הָרִיקָן כֹּהֵן הַקֶּרֶב אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ זֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כִּנְגַד הַיִּסּוּד: וְיִצְתָּה כֶּת רֵאשׁוֹנָה וְנִכְנָסָה כֶּת שֵׁנִיָּה יִצְתָּה שֵׁנִיָּה נִכְנָסָה שְׁלִישִׁית כִּמְעַשָּׂה הָרֵאשׁוֹנָה כֹּךְ מְעַשָּׂה הַשֵּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית קִרְאוּ אֶת הַהֵלֵל אִם גָּמְרוּ שָׁנוֹ וְאִם שָׁנוֹ שְׁלֹשׁוֹ אִף עַל פִּי שְׁלֹשׁוֹ מִימֵיהֶם רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִימֵיהֶם שֶׁל כֶּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעַ לֵאחֲבֹתֵי כִּי יִשְׁמַע ה' מִפְּנֵי שְׁעֵמָה מוֹעֲטִין: